

Wymagania programowe z chemii dla klasy I

Substancje chemiczne i ich przemiany	
ocena	Uczeń : Wymagania
Dopuszczająca	<ul style="list-style-type: none"> – zna zasady prawidłowego i bezpiecznego zachowania się w pracowni chemicznej – wyjaśnia pojęcia: piktogram, dekantacja, sedymentacja, filtracja, destylacja, odparowanie, substrat, produkt, reagenty, mieszanina, krystalizacja – podaje znaczenie wybranych piktogramów – zna symbole podstawowych pierwiastków – podaje przykłady substancji chemicznych, mieszanin substancji, pierwiastków i związków chemicznych – podaje przykłady metali i niemetalii – podaje przykłady zjawisk fizycznych i chemicznych – określa właściwości fizyczne składników powietrza (stan skupienia, barwa, zapach, rozpuszczalność w wodzie) – określa właściwości fizyczne wodoru – rozróżnia mieszaninę jednorodną od niejednorodnej – wymienia sposoby rozdzielania mieszanin niejednorodnych – wymienia składniki powietrza
Dostateczna	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie: piktogram, dekantacja, sedymentacja, filtracja, destylacja, odparowanie, substrat, produkt, reagenty, mieszanina, krystalizacja – podaje definicje pierwiastka, związku chemicznego, tlenu – wyjaśnia pojęcia: efekt cieplarniany, dziura ozonowa – zna symbole podstawowych pierwiastków – wyróżni ze zbioru substancji metale i niemetale – wymieni właściwości fizyczne metali – identyfikuje substancje na podstawie ich charakterystycznych właściwości – podaje sposoby rozdzielania mieszanin jednorodnych i niejednorodnych – dostrzega źródła i skutki zanieczyszczeń powietrza – wymienia zastosowanie tlenu
Dobra	<ul style="list-style-type: none"> – zna właściwości fizyczne i skład procentowy powietrza – potrafi rozróżnić mieszaniny od związków chemicznych – oblicza masę gazu na podstawie podanej objętości i gęstości – wskazuje sposoby ochrony powietrza przed zanieczyszczeniami – formułuje obserwacje z przeprowadzonych doświadczeń – wykonuje proste doświadczenia demonstrujące zjawisko fizyczne lub przemianę chemiczną – zapisuje słownie reakcje, wskazuje substraty i produkty – przedstawia zastosowanie tlenu, azotu, tlenku węgla(IV) i wodoru – wykonuje obliczenia masy lub objętości z wykorzystaniem gęstości
Bardzo dobra	<ul style="list-style-type: none"> – projektuje doświadczenia, za pomocą których dokona identyfikacji: azotu, tlenu, wodoru, tlenku węgla(IV) – projektuje doświadczenia, za pomocą których

Przedmiotowy system oceniania z chemii kl. 1

	<p>wykaże właściwości: azotu, tlenu, wodoru, tlenku węgla(IV)</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia występowanie w przyrodzie i zastosowanie składników w przyrodzie – rozumie znaczenie warstwy ozonowej, przyczyny powstania dziury ozonowej, efektu cieplarnianego – wykonuje obliczenia masy lub objętości z wykorzystaniem gęstości – rozwiązuje zadania dotyczące zależności między masą, objętością i gęstością – omawia obieg tlenu i tlenku węgla(IV) w przyrodzie
Celująca	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: chromatografia, adsorpcja i absorpcja – podaje zastosowanie chromatografii – przewiduje efekty przemiany chemicznej – wskazuje substraty reakcji na podstawie obserwacji efektów reakcji chemicznej – wykorzystuje obliczenia z przekształceniami wzoru na gęstość – eksperymentalnie wykazuje właściwości tlenu, tlenku węgla(IV)
Atomy i cząsteczki	
Dopuszczająca	<ul style="list-style-type: none"> – zna symbole wybranych pierwiastków chemicznych i potrafi odnaleźć je w układzie okresowym pierwiastków – podaje definicje atomu, pierwiastka chemicznego, liczby atomowej, izotopu – zna stany skupienia materii – wymienia właściwości typowe dla poszczególnych stanów skupienia – wymienia zjawiska potwierdzające ziarnistą budowę materii – wymienia cząstki elementarne atomu – wie co to jest powłoka elektronowa i elektrony walencyjne – wie kto jest twórcą układu okresowego – definiuje prawo okresowości, grupę, okres – podaje położenie pierwiastka w układzie okresowym – wskazuje metale i niemetale w układzie okresowym – wyjaśnia pojęcia: cząsteczka homoatomowa i heteroatomowa – odczytuje zapisy: 4C, 5S, 4Mg, C, 3Fe, – zna wzory sumaryczne prostych związków chemicznych – odczytuje ze wzoru związku chemicznego jego skład – zapisuje wzory strukturalne na podstawie modeli, – odróżnia wzór strukturalny od sumarycznego

Przedmiotowy system oceniania z chemii kl. 1

Dostateczna	<ul style="list-style-type: none"> - posługuje się terminami: atom i cząsteczka, jon dodatni i ujemny, wartościowość - zna cząstki elementarne wchodzące w skład atomu - określa skład atomów - wyjaśnia za pomocą rysunku czym są spowodowane różnice we właściwościach ciał stałych, cieczy i gazów - wyjaśnia za pomocą rysunku, na czym polegają procesy topienia, parowania i skraplania - podaje krótką charakterystykę cząstek elementarnych atomu - wymienia podstawowe założenia teorii Daltona - wie co to jest liczba atomowa i masowa oraz zna ich symbole - zapisuje konfigurację elektronową dla pierwiastków grup głównych o liczbie atomowej od 1 do 10 - przedstawia schemat modelu atomu
Dostateczna	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje podobieństwa między pierwiastkami jako jedną z przyczyn ułożenia pierwiastków w układ okresowy - zna budowę układu okresowego - podaje przykłady cząsteczek homoatomowych i heteroatomowych - wyjaśnia pojęcia: wiązanie chemiczne, wiązanie atomowe, jonowe - rysuje wzory kreskowe na podstawie znanych wartości kreskowych związków chemicznych - podaje nazwę systematyczną tlenku - odczytuje wartościowość, korzystając ze wzoru kreskowego - odczytuje na podstawie modelu odpowiednie ilości cząsteczek i atomów
Dobra	<ul style="list-style-type: none"> - projektuje doświadczenie potwierdzające ziarnistą budowę materii - zna rząd wielkości masy i rozmiarów atomów - rozumie, dlaczego została wprowadzona atomowa jednostka masy - zna zależność między gramem, a atomową jednostką masy - zapisuje konfigurację elektronową dla pierwiastków grup głównych o liczbie atomowej od 1 do 20 - zna pojęcia: liczba atomowa i masowa, wartościowość, wiązanie atomowe (kwalencyjne) - korzysta z układu okresowego do przedstawiania budowy atomu - zapisuje w postaci ${}^A_Z E$ atom dowolnego izotopu - wyjaśnia pojęcia dublet elektronowy i oktet elektronowy - rozumie pojęcie „wspólna para elektronowa” - przedstawia sposób powstawania cząsteczki homoatomowej wodoru i chloru - rozumie, jak powstają jony dodatnie i ujemne - określa wartościowość pierwiastków w związku z tlenem i wodorem - oblicza masy cząsteczkowe pierwiastków i związków chemicznych - zapisuje wzory strukturalne na podstawie sumarycznych i odwrotnie - oblicza wartościowość pierwiastka w tlenku na podstawie jego wzoru sumarycznego i odwrotnie - oblicza skład procentowy pierwiastków w związku chemicznym

Bardzo dobra	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcia izotopy, promieniotwórczość - rozumie pojęcie „pierwiastek promieniotwórczy” - podaje zastosowanie pierwiastków promieniotwórczych - przedstawia skutki działania promieniowania na organizmy żywe - określa czynniki wpływające na wielkość dawki promieniowania - oblicza zawartość procentową izotopów na podstawie podanej masy atomowej pierwiastków i składu jąder poszczególnych izotopów danych pierwiastków - podaje liczbę powłok i liczbę elektronów walencyjnych atomów, konfigurację elektronową atomów pierwiastków o liczbie atomowej od 1 do 20 - przedstawia sposób powstawania cząsteczki homoatomowej tlenu i azotu - zapisuje w postaci równania chemicznego powstawanie kationu i anionu - ustala wartościowość pierwiastków na podstawie wzoru sumarycznego związku chemicznego - omawia budowę i właściwości pierwiastków na podstawie położenia w układzie okresowym - wyjaśnia dlaczego masa atomowa nie jest liczbą całkowitą
Celująca	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcie atomowej jednostki masy - wykonuje obliczenia związane z przeliczaniem mas atomów na masę atomową - oblicza zawartość procentową izotopów na podstawie podanej masy atomowej pierwiastków i składu jąder poszczególnych izotopów danych pierwiastków - oblicza masę atomową pierwiastka na podstawie składu procentowego mieszaniny izotopów - przedstawia samorzutne rozpady promieniotwórcze α i β. - rysuje wzory elektronowe dowolnych substancji - przewiduje właściwości pierwiastków na podstawie ich położenia w układzie okresowym - wykazuje różnice we właściwościach związków o wiązaniach jonowych, atomowych i polarnych
Reakcje chemiczne	
Dopuszczająca	<ul style="list-style-type: none"> - podaje treść prawa zachowania masy i stałości składu - wymienia efekty towarzyszące reakcjom chemicznym - wymienia typy reakcji chemicznych - wyjaśnia pojęcia: synteza, analiza, wymiana, równanie reakcji chemicznej - wymienia zasady konstruowania równania reakcji - zapisuje równania reakcji w oparciu o prawa zachowania masy i stałości składu - podaje definicję reakcji utlenienia i redukcji, utleniacza i reduktora - wskazuje reakcję redukcji i utlenienia - wie, czym się różni spalanie od utlenienia - podaje przykłady reakcji spalania i utlenienia - wymienia znane mu typy reakcji
Dostateczna	<ul style="list-style-type: none"> - wie, kto sformułował prawo stałości składu - wie, co to jest stosunek masowy pierwiastków w związku chemicznym - zna znaczenie prawa zachowania masy - wykonuje proste obliczenia związane z

	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystaniem prawa zachowania masy – oblicza masy substratów lub produktów otrzymanych w wyniku zajścia reakcji chemicznej – oblicza stosunek masowy pierwiastków w danym związku chemicznym – zapisuje słownie przebieg reakcji syntezy i analizy – wskazuje substraty, produkty i reagenty w różnych typach reakcji – wie, kiedy równanie reakcji jest napisane poprawnie – posługuje się pojęciami: indeks stechiometryczny i współczynnik stechiometryczny – zapisuje przebieg prostych reakcji chemicznych używając symboli i wzorów związków chemicznych oraz modeli atomów i cząsteczek – odczytuje równanie reakcji chemicznej – dobiera współczynniki stechiometryczne dowolną metodą – rozumie, co to znaczy, że równanie reakcji chemicznej jest napisane poprawnie
Dobra	<ul style="list-style-type: none"> – rozwiązuje zadania z zastosowaniem prawa stałości składu i prawa zachowania masy – zapisuje przebieg reakcji chemicznej, używając symboli i wzorów związków chemicznych – zapisuje przebieg reakcji chemicznej używając modeli atomów i cząsteczek – wyjaśnia pojęcia: reakcje endoenergetyczne i egzoenergetyczne – rozróżnia reakcje egzo- i endoenergetyczne na podstawie zapisu słownego – podaje przykłady znanych utleniaczy i reduktorów – odczytuje reakcje utlenienia i redukcji – wskazuje utleniacz i reduktor w reakcjach redoks – wymienia występowanie reakcji redoks w przyrodzie
Bardzo dobra	<ul style="list-style-type: none"> – oblicza wzór związku chemicznego na podstawie stosunku masowego pierwiastków w tym związku – rozwiązuje trudniejsze zadania z wykorzystaniem prawa zachowania masy i prawa stałości składu – podaje przykłady reakcji egzo- i endoenergetycznych – uzasadnia dlaczego reakcje redoks zaliczamy do reakcji wymiany
Celująca	<ul style="list-style-type: none"> – rozwiązuje trudne zadania z wykorzystywaniem prawa zachowania masy i prawa stałości składu – przedstawia przykłady równań reakcji podwójnej wymiany
Woda i roztwory wodne	
Dopuszczająca	<ul style="list-style-type: none"> – zna budowę cząsteczki wody – przedstawia wzór sumaryczny, elektronowy i kreskowy wody – wie, gdzie i w jakiej postaci występuje woda w przyrodzie – wie, jak powstaje roztwór i z czego się składa – zna pojęcie rozpuszczalności substancji – umie określić, na czym polega proces krystalizacji – rozróżnia roztwór nasycony i nienasycony

Przedmiotowy system oceniania z chemii kl. 1

	<ul style="list-style-type: none"> – zna wzór na stężenie procentowe roztworów – wymienia właściwości fizyczne wody – podaje nazwy procesów fizycznych zachodzących podczas zmiany stanów skupienia wody – wyjaśnia pojęcia: rozpuszczalnik, roztwór, substancja rozpuszczalna, roztwór stężony i rozcieńczony – wymienia czynniki wpływające na rozpuszczalność ciał stałych i gazów w wodzie – wyjaśnia jakie znaczenia ma woda dla organizmów żywych – opisuje występowanie wody w przyrodzie – wymienia dziedziny życia wymagające użycia wody
Dostateczna	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: dipol, higroskopijność, asocjacja, zawiesina – wyjaśnia, jak polarność cząsteczki wody wpływa na jej właściwości – wyjaśnia różnicę między wodą destylowaną a wodą występującą w przyrodzie – wymienia rodzaje wód naturalnych – wymienia źródła i rodzaje zanieczyszczeń wód – wymienia sposoby przeciwdziałania zanieczyszczeniom wód – podaje przykłady substancji rozpuszczalnych i trudno rozpuszczalnych w wodzie występujących w najbliższym otoczeniu – kwalifikuje roztwory ze względu na wielkość cząsteczek substancji rozpuszczalnej – wyjaśnia stwierdzenie: „Podobne rozpuszcza się w podobnym” – wymienia czynniki wpływające na szybkość rozpuszczania substancji stałych w wodzie – wyjaśnia, posługując się wiadomościami o budowę substancji, dlaczego rozdrobnienie, mieszanie i podwyższona temperatura zwiększają szybkość rozpuszczania substancji stałej w wodzie – wymienia czynności, jakie powinien wykonać, aby sporządzić wykres krzywej rozpuszczalności – podaje definicję stężenia procentowego
Dobra	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia na czym polega tworzenie wiązania kowalencyjnego spolaryzowanego w cząsteczce wody – wyjaśnia właściwości wody wynikające z jej polarnej budowy – wyjaśnia pojęcia: koloid, dipol – potrafi rozróżnić mieszaniny od związków chemicznych – zna procesy biologicznego i mechanicznego oczyszczania ścieków – przeprowadza proces krystalizacji – wyjaśnia różnicę pomiędzy rozpuszczaniem a rozpuszczalnością – sporządza wykresy rozpuszczalności – korzysta z krzywej rozpuszczalności dla ciał stałych i gazów – oblicza stężenie procentowe substancji, mając daną masę substancji i masę rozpuszczalnika – wymienia kolejne czynności, jakie należy wykonać w celu przygotowania roztworu o określonym stężeniu – oblicza, korzystając z krzywej rozpuszczalności, stężenie procentowe roztworu nasyconego w podanej temperaturze – wyjaśnia przyczynę zmniejszenia stężenia roztworu

Przedmiotowy system oceniania z chemii kl. 1

	<ul style="list-style-type: none"> oraz jego stężenia – omawia obieg wody w przyrodzie – wyjaśnia, jakie zagrożenia wynikają z zanieczyszczeń wody
Bardzo dobra	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia laboratoryjne sposoby otrzymywania wody – wyjaśnia efekt Tyndalla – oblicza stężenie procentowe substancji, mając daną masę substancji, gęstość i objętość rozpuszczalnika – oblicza masę substancji i masę rozpuszczalnika, mając dane stężenie procentowe i masę roztworu – oblicza stężenie procentowe roztworu powstałego przez zagęszczenie i rozcieńczenie roztworu – oblicza rozpuszczalność substancji, znając stężenie procentowe nasyconego roztworu – oblicza rozpuszczalność substancji w danej temperaturze na podstawie stężenia procentowego – wyjaśnia pojęcia: eutrofizacja, utylizacja, recykling – projektuje sposób usunięcia z wody naturalnej niektórych zanieczyszczeń np. gazowych czy zawieszonych – kwalifikuje substancje do tych, które rozpuszczają się w wodzie lub nie
Celująca	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego płatki śniegu mają kształt gwiazdek, a woda tak wysoką temperaturą wrzenia – wyjaśnia pojęcie asocjacji – przedstawia wzór sumaryczny, właściwości i zastosowanie zasady amonowej – projektuje doświadczenie wykrywające wodę krystalizacyjną – zapisuje równania reakcji otrzymywania kwasu siarkowego (VI) metodą przemysłową i kwasu azotowego (V) metodą I. Mościckiego – oblicza, w jakim stosunku masowym należy zmieszać roztwory, aby otrzymać roztwór o pośrednim stężeniu – uzyskuje różne informacje o roztworach na podstawie wykresu rozpuszczalności – oblicza stężenie procentowe roztworu powstałego przez zmieszanie roztworów o znanym stężeniu procentowym – rozwiązuje trudniejsze zadania z wykorzystaniem stężenia procentowego i gęstości – rozwiązuje zadania, stosując „regułę krzyżową”

Uczeń otrzyma ocenę niedostateczną, jeśli nie spełni wymagań przewidzianych na ocenę dopuszczającą.

Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów z chemii:

Uczeń otrzymuje oceny bieżące za:

- prace klasowe,
- sprawdziany,
- odpowiedzi ustne,
- testy,
- referaty lub inne prace samodzielne i zespołowe,
- aktywność na zajęciach edukacyjnych,
- prace domowe,

- h) zajęcie punktowanego miejsca w konkursie przedmiotowym.

Warunki i tryb uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej:

Uczeń ma prawo do podwyższenia przewidywanej oceny rocznej o jeden stopień, jeśli w terminie tygodnia od podania oceny przewidywanej zgłosi do nauczyciela chęć poprawy tej oceny.

Na sprawdzianie przygotowanym przez nauczyciela, uwzględniającym wymagania programowe na ocenę o jeden stopień wyższą od proponowanej, uczeń winien uzyskać minimum 80% prawidłowych odpowiedzi. Ocena z poprawy nie ma wagi.